

Brugere, skal hæves, men der tales ikke om, at der skal foretages nogen speciel Udskiftning. Naar der i en anden Resolution siges, at speciel Udskiftning bliver at bestaa af vedkommende Beboere, eller hvilke Udtryk der nu ere brugte, saa troer jeg, at det kan være meget rigtigt i og for sig, forsaavidt de ønske at foretage nogen speciel Udskiftning. Man har i Grundloven et lignende meget omtvistet Spørgsmaal; der er f. Ex. en Paragraph, der siger, at „Kirkenes Forsatning ordnes ved Lov“, der har man været i Strid, om dette skal forståes saaledes, at deri ligger, at Kirkenes Forsatning skal ordnes ved Lov, eller kun, at hvis den overhovedet skal ordnes, saa skal det ske ved Lov. I Righed hermed betragter jeg ogsaa dette Punkt her. Jeg skal gjøre den almindelige Bemærkning med Hensyn til Endringsforslaget, at Udmarksjorderne, forsaavidt de have nogen Værdi, kun have det som en Fremtidsværdi, idet de nemlig i Reglen ere af en saa daarlig Bestaand, at de kun egne sig til Skovplantning, og at derfor bliver Erstatningen for dem, der skulle give Hæstelser for disse Erstatningssummer, for stor, og paa den anden Side bliver Erstatningskravet for lille for dem, der skulle modtage disse Erstatningssummer. Jeg troer, at dette Forhold er af en saadan Bestaand, at det ikke med Retfærdighed og Billighed egner sig for den saakaldte Expropriation. Jeg skal sluttelig, hvad dette Endringsforslag angaaer, erklære, at, hvis det vedtages, finder jeg mig foranlediget til at stemme imod Loven. Jeg skal nu omtale det Endringsforslag, der er stillet af den meget ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavn 7de Valgkreds (Casse); dette kan jeg heller ikke slutte mig til; thi jeg troer, at det i Virkeligheden ikke vil medføre noget heldigt Resultat. Derimod vil jeg tillade mig at formene, at det sandsynligvis kan indeholde Næringsstof til Splidagtighed og endt Blod i Fremtiden, Noget, som man helst bør undgaae. Jeg vil nu ogsaa med Hensyn til den Ukrænlighed og Højhedsret, der bør omgive vore Domstole, og som jeg forøvrigt skal være med til at hævede, sige, at jeg ikke troer, at man ved Lovforslaget har krænkert eller tilfidesat Landets Domstole; thi Domsmagten har været forsøgt, og man har

udtømt Forsøget ved Højesteret. Derfor træder Lovgivningen til, og Sagen er nu efter min Mening ganske simpelt den, at Lovgivningen kun supplerer og udfylder, hvad Domstolene ikke have kunnet udrette, hvad der efter min Mening er skeet med Rette; thi jeg troer, at Forholdet har været og er endnu af den Bestaand, at det er en Umulighed for juridiske Domstole med en aldeles fyldestgjørende afmaalt Retfærdighed at finde en Afgjørelse. Jeg troer, at den høje Rigsdag ikke skulde lade denne Sag gaae fra sig uden at den faaer en endelig Afgjørelse; jeg troer, at det vilde være en god Gjerning, og jeg troer ikke, at det vilde krænte nogensomhelst Statsmagt, om denne Sag nød Fremme og blev vedtagen og indstillet til kongelig Stadfæstelse. Man vilde derved standse og forhindre et Vildberede, der har havt de allerbestaaeligste Følger og vil have det ogsaa for Fremtiden. Endnu være det mig tilladt at oplæse 3 a 4 Linier af en Erklæring, som den forhenværende Amtmand Thaarup afgav i denne Sag i 1839. Han siger: „Enhver, der nærer noget Ønske om Bornholms Bestaand, beklager, at saa store Strækninger af uopdyrket Land saaledes endnu henligge i den raa Naturtilstand“. Dette bemærkede Amtmand Thaarup allerede i 1839, og nu skrive vi, som bekjendt, 1866.

Klein: Den meget ærede Indenrigsminister udtalte, at Lovudkastet, som det foreligger, efter hans Mening vilde blive modtaget med Glæde og Paaskjønnelse paa Bornholm, og han sagde, at det i det Hele taget blev imødeført paa Bornholm med stor Længsel. Dette vil jeg meget gjerne troe vil være Tilfældet paa mange Steder paa Bornholm og med Hensyn til mange af Bornholms Indvaanere; men jeg tillader mig dog at betvivle, at Loven vil blive modtaget med udeelt og ublandet Glæde. Hvis det forholdt sig saa, at der var en skjøn Enighed paa Bornholm, som man gjerne vil fremstille det her, saa behøvedes Loven jo slet ikke, thi da vilde Forholdet blive ordnet paa den heldigste og ønskeligste Maade ved frivillig Overenskomst. Naar den ærede Minister sagde, at det vilde være Uret imod Bornholm, hvis man ikke lod Udcastet komme frem, saa er det